

Előfizetési ár: egész évre 20 frt., félévre 10 frt. negyedévre 5 frt. beiktatási díj: 6-hasábos petisor 5 kr.; bélyegdíj minden beiktatásért 30 kr. A „nyiltér“-ben 4-hasábos petisor 20 kr.

AUTONOMIA

Előfizetési pénzek s a lap kezelését illető minden tárgyak a szerkesztőséghez (Lakatos utca 1 sz. a. 1 emeleten) intézendők. Bórmentetlen levelek el nem fogadottnak.

Előfizetési felhívás az AUTONOMIA

1869. évi július—szept., oktob.—decemberi folyamára.

Nem szükség hosszabb fejtegetésekkel fordulnunk t. előfizetőinkhez, illetőleg a haza szabadelvű katolikusaihoz lapunk további pártolása érdekében.

Az irány, az elvek, melyek az Európászerterjedező nemesen szabadelvű kath. értelmiség irányzatát és elveit képviselik, ma közelebb állanak a valóság pontjához e hazában, a közvéleményben mindinkább nyilatkozó rokonszenves csalakodás által.

A kath. autonomia, ma a magyar társadalom, legnagyobb és legfontosabb kérdése, s ennek korszerű, a józan haladás és szabadság érdekeit kielégítő megoldása, minden lelkes hazafinak, munkás részvétét követeli.

Lapunk szabadelvű és mégis híven katolikus iránya e célra tör, nehézségektől, félreértésektől vissza nem rettenő határozottsággal előbbi állandó működéséhez következetesen.

Győzelmünk annál biztosabb, minthogy szerény törekvésünk a közérzlet nyilatkozatának hű tolmácsa, s alapját a közvélemény egységében bírja.

Programmunk a: marad, a mely volt. S midőn a küszöbön álló autonómikus fejlődés és alakulások hű támaszát és közlönyét igérjük, fölöslegesnek tartjuk a további lajtatást.

Lapunk ára: jul.—szept. bezárólag 5 frt. jul.—decz. 10 „ Szegényebb sorsú káplánoknak és plebánoknak az eddigi kedvezményt ezután is érvényben tartjuk. Pest, jun. 14. 1869.

A szerkesztőség.

Pest, jun. 24.

Az előkészítő auton. nagy gyűlés ma veszi kezdetét délutáni 5 óraker a muzeum főrendiház termében.

Tárgyat fogja képezni: az előkészületi kath. conferentia constituálása, mi végre bizottmány kinevezése hozatik javaslatba, a megbízó levelek átnevezése és a tagok névjegyzékének összeállítását végezt.

Autonomia.

II.

Pest, jun. 24.

Mit akarunk elérni a valóságos autonómia által?

E kérdés mindazon üdvös eredmények összletét tartalmazza, melyeket az autonómiától, ugy erkölcsi mint szellemi tekintetben várunk. Föltett kérdésein formája, azonban egy contrarius tétel hordoz magában.

Azt t. i. hogy lehetősége van egy „nem való s a g o s“ autonómiának is.

E fölvetés több a valóságos autonómiánál. Két irányzat mutatkozik az autonómikus mozgalomban magát érvényesíteni.

Egyik a s z a b a d e l v ű, másik az ugy nevezett r e a c t i o n a r i u s.

A szabadelvűek, a kath. autonómiát, azon határok között, melyek a vallási dolgoktól teljesen külön választják, — teljesen igazságos, méltányos és szabadelvű alapokon akarják szervezni.

Tehát figyelembe vévén, a haladó idő követelményeit, oly szervezetet akarnak építeni, mely a kor elveivel, a szabadság vívmányaival meg egyez, s tisztelve a folyton hódító demokráciát, a kereszténység egyenlőségi és testvérségi nagy eszméinek diadalt akar szerezni az egyházi társadalomban.

Ezen szabadelvű autonómiával szemben, egy másik irány észlelhető.

Ez inkább f i c t i t i u s, mint valódi autonómiát kíván. A világi elemnek a papsággal egyesülésében, a régi kiváltságok, formák, állapotok körülánczolását keresi, mintsem azok korszerű reformját. A lehető legszűkebb körre szorítván az autonóm testület hatáskörét, a papi befolyás túlsúlyát által paralyálta, a mozgásában neutralizált assistentiát kíván inkább a világiak részéről, mint tényleges jogokat és tevékenységet.

Holott a valóságos autonomia, vagy is olyan noautómia, e milyennek lennie kell, a világi elem-

nek számarányos túlsúlyt biztosítja a képviseletben; az autonóm testületek jogkörét kiterjeszti, nem csak a consultativ, hanem az administrativ és executiv terre is; nem elégszik meg csupán az alapítványi és iskolaügyi beavatkozás szűk körével, hanem jogos befolyást kiterjeszteni kívánja a papi és templomi javakra, az egyházi állásoknál való előléptetésre is.

Csak az ily széles jogokkal felruházott autonomia felel meg valójában nevének és lényegének, csak az képes megnyugtani a közbizalmat s teremni azon üdvös nagy eredményeket, melyet attól nem csak a haza kath. fia, hanem vallásfelelőseket nélkül az egész nemzet remél.

Igen természetes, hogy midőn ily széles alapul a jog és befolyás garantáival ellátott önkormányzati szervezet létesítésén fáradozunk, látnunk kell a közeli és távolabbi célokat, melyeket elérni okvetlen akarunk, de a melyeket midőn elérnünk abszolút szükség, egyszersmind látjuk, hogy célunkat félrendszabályok által kockáztatjuk, fictitius alkotások által rontjuk.

Mert az autonomia által okvetlen elakarjuk érni a kath. felelőseket érdeklődésének fölébresztését az egyházi ügyek körül.

Iskolaügyünk azon európai színvonalra akarjuk emelni, milyent a kulturáramok, jelsül Poroszország és Svájc részben már elértek.

Az egyházi javak szakértelmű és hűbebb kezelése által, nem csak a papság és tanítói kar anyagi állásának mellőzhetlen javítását, de egyszersmind azok korszerűbb, alaposabb nevelését, művelését akarjuk elősegíteni, mi által a nemzeti culturelem a legfontosabb tényezőit mentjük meg a nemzeti erő szellemi és erkölcsi növekedésének.

Megmenteni ohajtjuk a magyar egyházi és papi vagyont a saecularisálástól, mely okvetlen bekövetkezik, ha csak annak kezelésébe, ellenőrzésébe s felügyeletébe a kath. világi hívek közvetlen érdeke be nem vonatik.

Nemzeties, hazafias papságot akarunk nyerni, midőn a papi hivatalok osztogatásánál kellő részt adunk a kath. nép bizalmának és itéletének, hogy az jutalmazzon a valódi érdemet, elismerje a valódi tehetséget, méltányolja a szorgalmat, tisztelje a munkás és nem képzetlen erkölcsösséget, s mindezek koronájával hű hazafiságot követeljen azoktól, kiket egyházi állásokra, javadalmakra emel.

Mindezeket akarjuk elérni az autonomia által, de mindezeket csak a valódi autonomia által érhetjük el.

A mi roskatag s mit az idő vasfoga már megemésztett, azt reformok által pótolni, helyettesíteni kell az egyház küléletében is. Harmoniába kell behoznunk a fejlődő cultura, az előre haladott tudomány, a kivívott szabadság érdekeit mindazzal, a mi az egyházból emberek által alkotott, idők folytán, a társadalom szükségére.

Mindezen nagy munkát nem egyedek külön törekvése, hanem az egész magyar társadalom egyértelmű összműködése fogja csak bevégezhetni, különösen a magyar katolikusok közös feladata sorompóba lépni, s levetkőzve az eddig uralgott közönyt, passivitást, felismerni az események között a jog és kötelesség érdekeit, s kivívni egy jól alakult közvélemény által a szabad államtól szabad egyházban az — autonómiát.

Prileszky Tádé, országgy. képviselő.

Az országsházából.

Az képviselőház június 23-án tartott ülése.

Elnök: Somssich Pál, jegyzők: Majláth István, Jambor Pál, Széll Kálmán.

A kormány részéről jelen voltak: Andrássy Gy. gr., Lónyay M., Horváth B., Wenckheim B. b. Gorove I., Eötvös J. b., Bedekovich K., Mikó I. gr. miniszterek.

Elnök d. e. 10 óraker megnyitja az ülést. A mult tés jegyzőkönyve felolvastatván, hitelesítették.

Elnök jelenti, hogy Morvaország helyettes országkapitánya megküldte a morva országgyűlés évkönyvét, — továbbá egyéni érdekű kérvényt nyújt be a végül jelenti, hogy Sztes Sándor képviselő újabb 14 napi szabadságidőt kér. Megadatik; a kérvény a kérvényi bizottsághoz utasítatik; a morva országgyűlési évkönyv letétetik a könyvtárba.

Kautz Gyula, Tóth Vilmos és Pribék Antal Győr, Nyitra és Ungvári városok iparosai részéről az iparrendezés tárgyában kérvényeket nyújtanak be.

Horváth Péter Vasvár város iparosai részéről az ipar szabadság módosításra esedező kérvényt, azonkívül László Imre, Mátyás Arisztid, Simonyi Ernő, Gubody Sándor, Irányi Dániel, Eder István és Szalay

Sándor nyújtanak be kérvényeket, melyek a kérvényi bizottsághoz tételnek át.

Kiss János több szatmári honvéd érdekében interpellációt intéz a belügyminiszterhez: Miért bevernek ezek folyamodványai már másfél év óta a belügyminiszteriumnál; szándékozik-e az illetőknek segítségét nyújtani vagy pedig vissza fogja e küldeni folyamodványukat S. atmar város hatósága utján.

Kiadatik a belügyminiszternek. Mednyánszky Sándor a somogyi kir. biztos ügyében következő interpellációt intéz a belügyminiszterhez. Tekintettel az 1865. V. t. 3. §-ára kéri a belügyminisztert, tudassa a képviseletkötővel.

1. or. azon rendkívüli körülményeket, melyek egy királyi biztos kiküldetését Somogy megyébe elkerülhetlenné tettek.

2. or. Tudassa a miniszter ur a királyi biztos kiktöltését szorgalmazók neveit és tegye le a ház asztalára az általok benyújtott kérelmet, valamint a királyi biztosnak adott utasítást is.

3. or. Mondja meg a miniszter ur, vajjon tett-e már a királyi biztos Somogy megye állapotáról jelentést és hajlandó-e azt a ház asztalára letenni, vagy annak tartalmát a házzal tudatni.

4. or. Mikor szándékozik a miniszter ur Somogy megyében a királyi biztos kiküldetése által életbe léptetett rendkívüli állapotot megszüntetni?

Még néhány interpelláció után, melyeket M a d a r á s z J., Szűllő G., Bobory, Tancsis adtak elő: Antalfy Károly előadó jelenti, hogy az állandó igazoló bizottság K á l l a y Ödön szegedi képviselőt igazolta.

Tudomásul vétetik. Napirenden van a szavazás Zsedényi és Ghyecy indítványaira a határőrvideki erdők szádekolt eladása tárgyában.

Kérdésül Zsedényi napirendretérési indítványa tételvével, a névszerinti szavazásnál 427 igazoló képviselő közöl igen-nel, vagyis Zsedényi indítványának elfogadása mellett szavazott 207, nemmel 123 képviselő. Távol voltak vagy nem szavaztak 87-en. Elnök nem szavazott.

A ház ennél fogva Zsedényi indítványa értelmében indokolván napirendre teresét, a napirend egyéb tárgyaira tér át.

Napirenden van a bírói hatalom gyakorlásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Ghyecy Kálmán. Ezt megelőzőleg egy terjedelmes indokolt indítványt nyújt be, mely következő: Miután a bírói hatalom gyakorlásáról szóló törvényjavaslat a törvényhatóságok jogkörének meghatározásával s azok rendezésével elválaszthatlan szoros kapcsolatban van; — miután az a bíróságok szervezésének országgyűlési megállapítása előtt különben sem végrehajtható, mondja ki határozatilag a képviselőház: hogy ezen törvényjavaslat addig, míg a törvényhatóságok rendezéséről s bíróságok szervezéséről szóló törvényjavaslat a miniszterium által előterjesztve nem lesz, tárgyalás alá nem veheti, hanem oda utasítja a miniszteriumot: hogy a most említett két törvényjavaslatot is mielőbb tegye le a ház asztalára; s ezen törvényjavaslatot kapcsolatosan és egyidejűleg leendő újabb megvitatás végett a házabizottság 109. §-a értelmében az osztályokhoz visszautasítja. Beadja Ghyecy Kálmán, Komárom vár. képviselője.

Elnök ugy találja, hogy Ghyecy nem a napirendre kitűzött tárghyhoz szolt, mert a kérdés alatti javaslatot illetőleg csak a bizottság előadó közölt legelőzőleg, Ghyecy nyilatkozatát tehát csak az előadó nyilatkozata után lehet figyelembe venni. — Ghyecy indítványa már eleseit az által, hogy a ház a javaslatot, a már megített indítvány daczára is, az osztályokhoz utasítja tárgyalni.

Tisza Kálmán a házabizottságra hivatkozva, azok 108. és 109. § értelmében igenis lehetségesnek tartja, hogy a szövegen főben javaslat, mint azt Ghyecy K. indítványozta, visszautasításuk az osztályokhoz. Azt hiszi, hogy a ház határozhat ugyan a mint akar, de határoznia mindenesetre kell.

Madarász József megjegyzi, hogy a tárgyalás még nem kezdett meg s így Ghyecy indítványa előzetesen tárgyalható.

Horvát Boldizsár igazságügyminiszter dellenát állít fel. A képviselő ur indítványa vagy a szövegen levő tárghyhoz tartozik, s Ghyecy ezt eseten nem illette a szölas joga, vagy pedig nem tartozik a tárghyhoz s ez esetben a házabizottság szerint ki kell nyomtatni s csak ugy tűzni ki tárgyalásra Ghyecy K. indítványát.

Vukovich Sebő azt hiszi, hogy igen is helyen van Ghyecy indítványa, mert ezáltal csak a plenumban fejeztetik ki az, mit a kisebbség már az osztályokban is megkísérelt; hol ugyane kérdést szavazással döntötték el, így lehetne most a plenumban is tenni.

Eötvös J. b.: Azon indokolásban, melylyel Ghyecy indítványát kísérte, oly motívumok fordulnak elő, melyek igen jól illelnek az általános vitába; ha vannak oly indokok, melyek miatt a ház egy része a törvényjavaslatot most nem véli tárgyalhatónak, azt az általános vitában is elmondhatja.

Szólnak még Papp Zsigmond, Hoffmann, Nyáry Pál czítálva a házabizottság egyes paragrafusait, melyek ép ugy pro mint contra számtalan argumentumot szolgáltatnak.

Kerkapoly Károly Ghyecy indítványát nem tartja teljesen okasztértnak, mert a szövegen levő javaslatnak az osztályokhoz való visszautasítását hozza indítványba, holott a háznak még nem is volt alkalma megvitatni a tárgyat.

Szólnak még Dietrich Ignác, Szontagh Pál, kik Ghyecy indítványát előzetesen tárgyalni ohajtják.

Ghyecy Kálmán indítványára elnök a kérdést ekként teszi fel: Kíván-e a ház Ghyecy K. indítványának mellőzésével a bírói hatalom gyakorlásáról szóló törvényjavaslat általános tárgyalásába bocsátkozni.

A ház többsége igennel felel s így véget vet ezen majdnem két órá át tartó vitának. A ház áttér a bírói hatalom gyakorlásáról szóló törvényjavaslat általános tárgyalásába.

Az eredeti szöveg felolvastatik. Horváth Döme a központi bizottság előadója jelenti, hogy a bizottság a javaslatot általánosságban ajánlja elfogadás végett.

Horváth Boldizsár igazságügyminiszter: T. ház! Midőn ezelőtt két évvel az ország kormányát átvettük és szemlét tartottunk állapotunk s viszonyaink felett, már kezdetben vissza kellett volna riadnunk rendkívüli hatalmatól azon nagy és fontos teendőknél, melyeknek elintézése nélkül rendezett államélet és a szabadság és rend együttes érdekeinek megfelelő alkotmányos kormányzat alig képzelhető.

Vissza kellett volna riadnunk az előtünk fekvő feladatok sokaságától, nagyságától és sürgőségétől, ha nem merítettünk volna bátortást a nemzetnek a mult országgyűlésen még a felelős kormány megalakulása előtt tett azon ünnepléses kijelentéséből, miszerint, szám-bavéve az átmeneti korszak rendkívüli nehézségeit, a felelős kormány eljárásának megítélésénél nem a szigor, hanem a méltányosság mértékét fogja alkalmazásába venni. (Helyeslés.)

Ha körültekintünk e hazában, alig találunk egy intézményt, mely egy, a mint fenáll a parlamentaris kormányrendszer keretében haszonvetőleg be volna illeszthető. Alig van intézmény, melyet a multból átvettünk, hogy kénytelenek ne lennünk azt vagy gyökéren átalakítani, vagy pedig helyébe egészen új intézményt állítani.

A mig tehát más rendezett államokban, a melyekben a létező viszonyok alapját akár rendezett codexek, akár pedig a hagyományok életerős tekintélye képezi, a kormány feladata csak arra szorítkozik, hogy a létezőt fentartsa és azt egyes részében a kor fejlődő szükségéhez javítsa, vagy bővítse; mi reánk a gyökéren át-alakítás, mi reánk az ujonnan alkotás nagy és nehéz munkája vár.

Es miben fekszik e különbség oka? Fekszik azon átmenetnek, mely nálunk 48 évvel ezelőtt kezdődött, és elveknél, melyeket a 48-iki törvényhozás egyrészt halomra döntött, másrészt pedig életbe léptetni akart, uraim! de ezen akaratát sem a rombolásban, sem az át-alakításban teljesen végre nem hajthatá. Az át-alakításban nem, mert arra nem volt ideje, a rombolásban pedig azért nem, mert nem volt mit a régi helyébe állítani.

Innen azon éles ellentét, melylyel különböző intézményeink egymással szemközt állanak, innen a gyakori, majdnem mindennapi fenakadás a közigazgatás gépezetében, a melynek a működése csak kölcsönös jókarat és engedékenység és erőfeszítéssel tartható fen.

A középkor omladványaihoz ütközünk mindenütt, a merre járunk és csak az új eszmék, új elvek zabolja, a melyet fen az ormkon a kor friss szelleme lobogtat, jelzi azt, hogy nemzedék vagyunk. (Élénk tetszés jóbbról.)

Hasonlítunk azon hadsereghez, mely az új hadtan elveit szerint van iskolázva, de még mindig ósinek elavult meződen és fegyverzetében áll. (Élénk tetszés jóbbról.)

Legyen szabad csak néhány példára hivatkoznom. (Halljuk!)

Alkotmányos törvényhozásunk a korábbi rendi képviselet helyébe a népképviselet elvét ültetett. De ez elv maig is csak az alsóház alakításánál nyert érvényt, míg a felsőház főrendi szervezete még most is a régi elő-jogok alapján nyugszik. És hogy ezen elvi ellentét eddig nyomtalanul sikamlott át a gyakorlati élet mezején, — azt bizonyosan nem az intézménynek köszönhetjük, hanem azon emelkedett hazafiságunk és bölcseségnek, mely a felsőház mai tagjainak mai tulajdona és személyes érdeme.

A kormányzat élén parlamenti kormány áll a melynek alapeve a személyes felelőség, míg a közigazgatás az alsóbb rétegekben nagyrészt felelőségre nem is vonható közegek kezelik, mely körülmény miatt a felelőség a kormány legfelsőbb rétegeiben gyakran és szűkséggel mérő illúziós fajul.

Az 1848-iki törvények megszüntették az ősiséget, mely örökös és birtokjogrendszerünk alapja volt, megszüntették a nélkül, hogy egy új polgári törvénykönyvben az örökös és birtoklás új jogrendszerét megalkothattak volna, és csak is azon expediens, melyet az országbírói értekezletnek, habár hiányos, de az akkori viszonyok közt mégis köz s magánjogi tekintetben nagy horderejű munkálatában birunk; csak is ezen expediens mentette meg a nemzet jogéletét a teljes fenakadástól vagy attól, hogy a közjog nagy sérelmével ugyan, de a magánjogi élet szakadatlanosságának megóvása végett idegen codex uralma alá vesse magát.

Továbbá 1848-ban proclamálva lón a jogegyenlőség. És még ma is az új aera 3. évtizedében a választók qualificationi közt szerepel a születési jog, még ma is különböző a védj, a törvényes hitbér, a hata massági és becsületsértési díj, a szent, mint nemese, vagy nem nemese, van szó. És ha látjuk, hogy az ország legnagyobb városiban két-két törvényeszek működik egymás mellett nem ugyan külön forum causale gyanánt, hanem azért, mert ugyanazon természetű ügyekben is a városi polgárnak külön forum competál, valóban ugy érezzük magunkat, mintha még mindig a kasztrazser boldog korszakában élünk. (Élénk helyeslés jóbbról.)

Az 1848-iki törvényhozás eltűntette az urbériséget s a polgárok egyenjogúsága mellett a szabad föld szabad birtok eszméjét is kimondotta és daczára ennek, mégis ma is fenáll különbség a nemesei és nem nemesei birtok közt. Az italmérés, a víz, a halászati jog még mindig hitbéri alapokon nyugszik. És pl. ma szaradon ki egy tö, egy volt urbères határban, vagy zessenenek ezen határon keresztül egy csatornát vagy új folyót, habár abban a volt földes urnak egy barázda földje sincs, mégis a kiszaradt földet szüntogy mint a halászati jogot az új csatorna vagy folyam medrében hitbéri jogánál fogva a volt földes ur fogja igénybe venni.

Csak néhány adat is fényesen igazolja t. ház, mily roppant különbség van még belviszonyainkban egyrészt a gyakorlati élet, másrészt pedig azon nagy elvek közt, melyeket 1848-ból örököltünk. E hézagot lassanként és

fokozatosan, de szakadatlanul és következetesen betölteni nem ama nagy elvek rovására, hanem úgy, hogy azok állami életünk belviszonyaiban mindinkább diadalra jussanak, ebben áll feladata mindazoknak, a kik szívben és lélekben a 48-iki nagy törvényhozás hagyományainak érzik és vallják magukat. (Élénk helyeslés jöjjön.)

Méltán félmem kell, hogy kockára teszem önök becses türelmét, de mégis egy pillanatra kénytelen vagyok a tárgy fontosságánál fogva megállapodni e nagy jelentőségű öszámmal, mely még ma is két évized változatos viszonyai után nemcsak egyes pártok, hanem az összes nemzet jelszavát képezi. Vajha átérznék és felismerem mindenki a jelszó nagy és komoly jelentőségét, annak valódi értelmében, akkor tevékenységünk kedvező sikere iránti kéréseink legnagyobb része önmagától szétfoszlanék, míg ellenben e jelszó félreértése téves értelmezése könnyen oly irányba terelhetné a nemzetet, mely ama nagy törvényhozás intencióival merőben ellenkező.

Nemzeti életünknek egyik legnevezetesebb korszaka az, mely a 48-iki névhez van kötve, mindenesetre a legmerészebb fordulópont, melyet a nemzet fejlődési történetében fölmutat.

Alig volt törvényhozásunk, mely annyira a kor magaslátán állott volna, mely a százados bajok forrásait az idők komoly intését, a viszonyok kedvezését helyesebben fogta volna fel és a mely hivatását hibében és nemesebben betöltötte volna, mint ez. (Igaz!)

Két egymással szoros összefüggésben álló, egymást kölcsönösen támogató szempont lebegett ama törvényhozás előtt. Az első az volt: visszazsereznia a nemzet államiságát, mely azelőtt negyedfél századdal a mohácsi vérmészón bukott el, a mely aztán később a törvénytar aktái köré lőn eltemetve; mert minden törvény, melyet a nemzet állami létének érdekében három századon át alkotott, csak a régi sirlalom újabb hantolása, csak a régi sarkereszt renovátója volt.

És mivel érezték és tudták e nagy törvényhozók, hogy a visszanyert állami élet legtermészetesebb és azért legbiztosabb öre maga a nemzet, mindenek előtt és mindenek felett oda kellett törekedniök, hogy a régi kormányzati rendszer gyökere, gyors átalakítása mellett az ország kormányát oly kezekbe tegyék le, melyeknek mozgását, működését maga a nemzet vezeteli oly kormányzat kezébe, melynek életforrásai szintegy mint sírja a nemzeti akarat. (Élénk helyeslés.)

Igy és ezért lőn inaurálva a nemzet tapsai közt a felelős kormányzat. (Az átgondolt figyelmes olvasásra méltó beszédet folytatni fogjuk.)

A tárgyalás folytatása holnapra halasztatván, az ülés d. a. 2 óra után eloszlik.

A főrendiház jun. 23-án tartott ülése.

Elnök: Majláth György.
Jegyző: Gr. Wenckheim Frigyes, Majthényi, b. Nyáry Gyula.

A kormány részéről jelen voltak: Lónyay Menyhért pénzügyminiszter, b. Wenckheim miniszter.

A mult ülés jegyzőkönyve észrevétel nélkül hitelesítették.

Felolvasták a tegnapi előtti ülésben a delegatio tagjaira beadott szavazás eredménye.

A függő adósságok ellenőrzésére megválasztottak: gr. Barkóczy János, gr. Pejacsevits Péter, mindkettő 73 szavazattal.

A főrendiház ezek után napirendre tér. Napirenden van két törvényjavaslat, az egyik a vámkezelési költségek általánosításáról szól, mely változatlanul el is fogadtatott; a másik törvényjavaslat azonban, mely az 1868. VII. törvényzikk bővítése, illetőleg módosítására vonatkozik, a főrendiház pénzügyi bizottságának előterjesztése folytán módosítottat.

A bizottság ugyanis ohajtja, hogy a régi pénzekben is használt deák feliratú D. G. helvetti a magyar köziratban I. K. (isten kegyelméből betűk vétesének fel és e helyett elhagyassanak e betűk: M. H. S. D. O., mely annyit tesz: Magyar-Horvát-Szlavon-Dalmátországi királya.

A főrendiház a bizottság ajánlatát elfogadja és határozat szerint az aranypénzekben ily felirat legyen: „Ferenz József I. K. A. es. es. ap. kir.“

Br. Nyáry Gyula aranypénzekben minemű vegyítésére vonatkozó interpellációt illetőleg kérdést intézett a pénzügyminiszterhez.

Lónyay pénzügyminiszter kijelenti, hogy a vegyítők az eddigi szokás szerint egy száztól rész lesz, Nyáry megelégedését fejezi ki e válasz fölött. Ülés vége 2 és fél órakor.

LEVELEZÉS.

A roznányi egyházmegyéből, június 21.

A „M. Allam“ f. június 20-iki számában néhány sort közöl Roznányról, hol említették, miszerint a pesti auton. gyűlésre püspöki megnevelést H o f f m a n n V. kan. ur választatott meg követül, megjegyeztek, hogy az „Autonomia“ közleménye (lásd jun. 8. sz.) meg nem valóult, amiből (a sorok írója szerint) látszik, hogy nem minden pozitív, ami az „Autonomiában“ pozitívnek mutatik.

Nem akarjuk firkászni, mert célunkra nézve ez esetben felesleges, mennyivel remekel a „M. A.“ pozitív közleményeivel, de azt nyíltan megvalljuk, miszerint állatunk nagyon jól ismert írója a soroknak tudatlanságból (mi pedig, mivel ez esetben leggyőzhető lett volna, b n n) támadja meg az „Aut.“ fentebb jelzett számában olvasható közleményt s az „Autonomiát“ olyasfajta állítván, mi a nevezett lap fentidézett számában fel nem találhatók, honnét szavaiban hazugságot foglaltat.

Az „Aut.“ jun. 8-iki számában írja: „Kilés a roznányi egyházmegye papkövetje az egybejelendő pesti gyűlésre? oly kérdést, melyre teljes hitelességgel még most válaszolni nem lehet.“

Van-e itt pozitív állítás arról, hogy ki fog megválasztani?

Alább megemlít az „Autonomia“ három egyházi férfit, kik a megválasztásra jelöltéknek emlegettek. Az elsőre nézve mondja: „Hitelesen tudjuk, miszerint ft. P. A. urat egykerület szőlítá fel, sziveskednék részéről a megválasztást elfogadni.“ s ugyanerre vonatkozólag írja: „Azóta — mint értesülünk — több

kerület szavazatával tisztelő meg a ft. prépost urat, s ha igaz, mit eddig elé ez ügyre vonatkozólag hallhatánk, úgy megválasztása kétségtelen.“

Van-e itt pozitív állítás arról, hogy ki fog megválasztani?

Igen ott van „megválasztatása kétségtelen.“ ezt megpillantania az „Allam“ bajnokának elég volt s tekintet nélkül az előzményekre megteremtett a pozitív rágalom az „Autonomia“ s közlöje ellen.

Ismerve az „Allam“-ban megjelent sorok íróját, hozzá nem sok szavunk lesz, annál inkább, mert maga is tudja, miszerint ilyetén operató útján a Szentírásból szókatka bizonyítani, a „nincs Isten“ tételt, de a bizonyítást szintén onnét merített érvel czafoljuk, felhasználván a szent könyv eltépett helyének első felét: Dixit insipiens in corde; inkább kívánjuk a „M. Allamot“ éberségre figyelmeztetni, nehogy ilyetén „corde insipiens“ garázdálkodásai s aljas elvetemültségének legyen tere, melyből épületesebb dolgokat ohajt a kath. magy. világ olvashatni.

Mig ennyit a „M. Allam“-nak, addig referensének keresztényi szeretettel kövük szívére, hogy közlényiben hiven járjon el s minden másokra hivatkozik, okavokják azt tenni, mit e jelen esetben — ő tudja mi okból — elkövetett, mert „Qui mentiri solet, peccare consuevit.“

Kassai egyházmegye, június hó 21-én.

Errando discimus, azt mondja a régi közmondás és nálunk teljesült az, most az egyszer igen sokat tanultunk, de tanultak azok is, kik győzedelmeskedtek, s nehezen hiszem, hogy még egyszer sikerüljön nekik azt a kassa-megyei kerulussal kivívni. Scopae dissolutae voltunk, de hibázva tanultunk. Róma locuta, causa finita, de ne tessenek gondolni, hogy e szavak tán a mélt. püspökünkre vonatkoznak, a mi főpásztorunk oly kintőnen viselte magát, s oly távol maradt minden korteskedéstől, hogy még a pressio árnyéka sem érinti őt, ő nem agítált, ő szabad kezet engedett papságának, be nem folyt s nem is akart befolyani. De befolytak mások és pedig a legnevesesebbek módon. Van nekünk egy nagy urunk a megyében, ki arról nevezetes, hogy már egyszer egy papot (ki különben hibás volt és büntetésre méltó) hajdukkal kísértette a deficienciába és azt fényes nappal, és pedig szuronyok közt, persze hogy azután féltnék is tőle, az az uri egyén sokat tehet, ő még most is igen hatalmas, erre az actura s kassai domonkosokkal és megyénkben lakó franciákkal szövetkezett, s belőlk 45-öt maga cliense részére beverbuált, s így lett őt Dr. Palásthy Pál ur kassa-megyei papságának aut. követje. A fennevezett követ urunk volt 109. Lacsany Vince kércsi 75. Prámer Alajos tolvai 64. Kaczvinszky Ede bártfai plebánusoknak 34, azokivül kaptak, D. D. niovincs kánonok ur 15. Sikorszky hittanár 4 és Dessevity titkár 1 szavazatot. Tanultunk sokat, különösen M. K. kanonok urtól, ki azokat, a kik vele nem szavaztak lapikuróknak (tyuk fogó) elnevezte, s most uszik örömeber, hogy korteskedése sikertült. Ad revidere. K.

Hihetetlen, mégis való.

Sokszor elmondták azt a közmondást: „Változnak az idők változnak, avval együtt az emberek is;“ ismétlem én is, csak hogy utórést megváltoztatva: „változnak az elvek is;“ és így mesélik, hogy az elvek változóval olyanok is történnék, melyek csaknem a hihetlenség sorába tartoznak.

Mély fájdalom érintett minket, midőn tudomásunkra esett a csanád-egyház megyei autonomikus papi választás; mert ismételve azt láttuk ez által bebizonyítva, a mit más régen sejtettünk, éreztünk, de kimondani nem akartunk, t. i. hogy oly kezdeményezés után a minőt látnunk, az autonomia létrejövéséhez, mely által saját urainkka lennének, egyházi bellügyeinket minden külbefolyástól menten, szabad kézzel rendezhetnők, nem sok reményünk lehet.

Egy H o r v á t h M i h á l y l e j t e n i, kinek már husz év előtt az autonomia, a szabad egyház, szabad államban, a katolikus vallás kiemelése az államgyámkodása alól, kedvezve eszméje volt, kinek lelkében e kérdés már anny évek előtt meg volt érlelve, hogy ily férfit eljeleni, valóban képtelenséggel határos. Ugyan kik vegyék kezökbe az autonomia megalkotása művét; kikre kelljen bízni e legfontosabb hitfelekezeti kérdés megoldását? talán olyanokra, kik tájékozva sincsenek e súlyos kérdésben, kik csak azt tudják, hogy Pestre tanácskozni jönnek, világiakkal értekezni, de hogy miről, azt nem tudják, hanem csak gondolják? — Ugy látszik a sok előzmény után ilyenekre akarják bízni, ilyenek tanácskozása alá akarják bocsátani az ügyet.

De még nem volna annyira meglepő ránk nézve a végement választás, ha számos oldalról nem biztosítanak eleve H o r v á t h M i h á l y ö m l t ó s á g a m e g v á l a s z t a s á r ó l; mert valóban a kit csak kérdőztünk, kitől iránt véleményes jelentést tesz a kormányal; s az onnét nyert válasz után az illetőknek nyugta mellett kiszolgáltatja a meghatározott díjakat.

26. §. Ha tankertletének közsegeit (főleg kezdetben) maga, vagy a másodfelfügglő segélyével nem bírja mind megállítani, az iskolatanácsnak e czéla önként vállalkozó s a tanügyben jártasabb egy vagy két tagjának segélyét veheti igénybe, kiket azután jóváhagyás és az iskolák látogatására való följegyzítés végett indokolt ajánlattal feltérjeszt a közoktatási miniszter elé.

E vállalkozó tanács-tagok körükjóra a felfügglő véleményes jelentése folytán a kormány által meghatározott uti-költséget s napidíjat nyerne, s a tanfelfügglő utasításai szerint járnak el, jelentésüket is ahoz adván be.

A lehetőséggel a tankertlet azon vidéken tegyenek körutat, melyen laknak, vagy a melynek viszonyait legjobban ismerik.

27. §. A közoktatásnak a tankertletben lévő ál-

férfit nevezetett ki. Ugy hiszem, azok legnagyobb része, kik akkor az alsó klerust képezék, habár emelkedve rangban, ma is él.

Honnét van tehát, hogy ily történelmi irodalmunkban korszakot alkotó, a szabadságharczi autonomikus terveiről örökké emlékeztetést férfit elejtettek? Mi lehet az elvek eme változásának oka? Feleljenek önmaguk. De nem kevésbé csodálható a mostani alapság magartartása. Legnagyobb részt H o r v á t h M i h á l y történelméről ismerik meg az „autonomia“ hol vette származását, az elveket magukórá teszik és mégis szétrádnak akkor, midőn seregleni kell vala.

De legalább az országot ne ringatták volna ama meggyőződésben, hogy H o r v á t h M i h á l y mint csanád egyházmegye követe fog működni az országos congressusban, hogy úgy szóljak, ne arrogálták volna maguknak e nagy férfit; hisz más megyében örömmel megragadták volna az alkalmat a megválasztják, mert benne így valóban autonomiánk legerősebb oszlopát vezettük el.

És nem is gondolják a csanád megyeiek mekkora esztétet e balfogásuk által az alapság hitelen a közvélemény előtt.

Szeret az alapság hivatkozni hazafiságára, s méltán is bivatkozhatik; mert hazafiság és nemzetiség eszméi mellett mindig magasan lelkesül az alklerus; de midőn egy a nemzeti közvélemény olyannyira összeforrott nevet ily könnyű szerrel bukni hagy, az alapság hazafiságára mindenki kérdésjellel fog gondolni.

p. b. p. n.

A 1868 dik évi XXXVIII. törvényzikk értelmében a megyei tanfelfügglők számára a követező eljárás módokatok és főbb teendői állapították meg.

MÁSODIK RÉSZ.

A tanfelfügglő különös teendői.

(Folytatás.)

II. Fejezet.

A tanfelfügglő teendői vármegyei vagy sz. kir. városi hatóságok irányában.

22. A tanfelfügglő mint a tankertletli iskolatanács elnöke, a törvény 140. §-ának 4-ik pontja és 132. §-a szerint érintkezik a megyével és szabad királyi városi képviselőkkel.

Azokban a törvény 28. §-ánál fogva is az iskola-épteltekre nézve) kötelesek lévén a megyei és községi közegek segédkezet nyújtani a népiszkolai törvény végrehajtásához, tanfelfügglő, midőn szükségesnek látja, egyéb esetekben is (különösen, ha a községeknek való intézkedések sikertelenek maradnak) fordulhat mind a megyei s sz. kir. városi főhatóságokhoz, mind a járásbírákhoz, támogatásuk igénybevétele végett.

Jelesen: a) mihielyt értesül, hogy valamely községben a tagonitási munkálatok megkezdődtek vagy folyamatban vannak, a községhez ez ügyben intézett felhívására mellet azonnali irásban keresi meg az illető megyei hatóságot, hogy a népiszkolai törvény 39-ik §-ának végrehajtásáról intézkedjék;

b) minden oly esetben, midőn a községi hatóságok a tanfelfügglő rendelkezésnek és arra követezett megintetésnek dacára sem teljesítik vagy épen folytonosan elhanyagolják az iskolák és a közoktatás iránt való törvényszabta kötelesegeiket (különösen p. o. ha elmulasztják a tanköteles gyermekek iskolába felrendelését s a mulasztók szülnök a törvény 4 §-ában írt megbüntetését, ha a törvényben elrendelt esetekben sem akarnak községi iskolát állítani, ha az iskolápluttelekre a törvény 27 és 23 §-ainak rendelkezéseit nem teljesítik, ha a tanító fizetés t nem hajtják be, s szolgáltatják át pontosan az iskolaszükségnek, ha a tanácsközköz beszerzésére vonatkozó kötelezettségüknek nem tesznek eleget stb.) először az illető járásbíróhoz fordul a tanfelfügglő, s irásban a fenforfó ügyet bejelentvén, a hanyag községi hatóság iránti erőlyes intézkedését kéri, ha e lépés is sikertelen lenne, akkor a megye alispánjához terjeszti fel az ügyet s a megye központi hatóságának segélyéhez folyamodik.

III. Fejezet.

A tanfelfügglő teendői a tankertletli iskolatanács iránt.

23. §. Hol több vármegye van egy tanfelfügglő gondjaira bízva, a törvény 123. és 124. §-ának értelmében minden vármegye külön tankertletet képezvén, — mindegyik megye iskolatanácsa külön szervezendő, s általában mindegyik vármegye vagyis tankertlet ügyei elkülönítve kezelendők.

24. §. Az iskolatanács tagjait minden negyedében egyszer a vármegye székhelyén közgyűlésre egybehojva. (törv. 131. §.)

E közgyűléseken előlkők s a tanácskozásokat és általában az iskolatanács összes működését az iskolatanácsok számára kiadott miniszteri utasítások szerint vezeti.

Az elnöklésben, ha betegség, hivatalbóli távollét, s hasonló oknál fogva gátolva van, a másodfelfügglő helyettesíti; ha pedig vagy a tankertletnek nincs másodfelfügglője, vagy az sem jelenhetik meg, az iskolatanács egyik tagjával helyettesített magát, kinek idejében kézbesíti az e czéla szükséges megbízást.

26. §. Az iskolatanács közgyűlésein jelen volt tagoknak (törv. 132. §.), valamint a koronkint, p. o. tanítóválasztásokra kiküldöttneknek uti-költsége és napidíja iránt véleményes jelentést tesz a kormányal; s az onnét nyert válasz után az illetőknek nyugta mellett kiszolgáltatja a meghatározott díjakat.

26. §. Ha tankertletének közsegeit (főleg kezdetben) maga, vagy a másodfelfügglő segélyével nem bírja mind megállítani, az iskolatanácsnak e czéla önként vállalkozó s a tanügyben jártasabb egy vagy két tagjának segélyét veheti igénybe, kiket azután jóváhagyás és az iskolák látogatására való följegyzítés végett indokolt ajánlattal feltérjeszt a közoktatási miniszter elé.

E vállalkozó tanács-tagok körükjóra a felfügglő véleményes jelentése folytán a kormány által meghatározott uti-költséget s napidíjat nyerne, s a tanfelfügglő utasításai szerint járnak el, jelentésüket is ahoz adván be.

A lehetőséggel a tankertlet azon vidéken tegyenek körutat, melyen laknak, vagy a melynek viszonyait legjobban ismerik.

27. §. A közoktatásnak a tankertletben lévő ál-

lapotáról, s nevezetesebb mozzanatairól az iskolatanács érvényesítő ülésében előterjesztést tesz.

Az ülésre a tanácsközköz tárgysorozatnak elkészítési, sőt ha kiválóbb fontosságú tárgyak kerülnek szónyegre, azokról lehetőleg előre a meghívóban értesíti a tanácsotagokat.

A tárgyalásokra nézve úgy intézkedik, hogy a tanács a számára kiadott utasítások 10. §-a szerint külön időben tartsa tanácskozási nyilvános és bíráskodási zárt üléseit.

Végre az általa a törvény 137. §-sa értelmében alkalmazott segéd tanítók kinevezését bejelenti a tanácsnak.

IV. fejezet.

A tanfelfügglő teendői az iskolatanácsok iránt.

28. §. Mihielyt az iskolai szék tagjainak megválasztásáról (fennebbi 12. §-a pont) s így az iskolaszék létrejöttéről értesül, megkötli neki az iskolai széknek számára kibocsátott miniszteri utasítás, s fölhojja, hogy a szék választásának a számára adott utasítás szerint egy vagy két gondnokot, s kebelőlök elnököt.

Azután hívja fel, hogy a községi iskolaházának felépítéséhez, illetőleg átalakításához, avagy bérbevételehez (jelen utasítás 12. és 13. §-ai) a szükséges teendőket mind a maga körében, mind a községi hatóságál haladéktalanul tegye meg, s kövessen el mindent, hogy ez iskola minél előbb megnyíljon.

Hasonlóan utasítja az iskolaszéket, hogy a községi hatóságtól vegye át a tanköteles gyermekeknek, valamint a községi iskolára fordítható községi vagyonnak és 5% adóból remélhető jövedelemnek kimutatását, s ennek alapján készítse el az iskola évi költségvetését, s állapítsa meg a tanító (vagy tanítók) fizetését (a törv. 142. §.) s ezeket egy példányban küldje meg a tanfelfügglőnek, a tanító fizetését pedig jóváhagyás vé a megyei iskolatanácsnak is terjeszse föl.

29. §. Utasítsa az iskolaszéket, hogy az, mihielyt az iskolaépület elkészült, a törvény 32. és 121. §-ai értelmében azonnali gondoskodjék a tanterem kellő bebutorozásáról s taneszközökkel felszereléséről, valamint a törvény 31 §-a értelmében a szegény gyermekek költségveiről s tanzsereiről és hogy a községi előjáráságtól a mindezekre szükséges pénzt vegye át.

A tanfelfügglő mind a taneszköz, mind a tanítási eszközök áráról s beszerzési módjáról eleve értesíti az iskolaszéket, s fölhojja, hogy ebbeli minden szükségesletheit összejegyezvén, azt a megszabott árak mellékésével küldje meg hozzá.

Mihielyt az ily megrendeléseknél fogva 15—20 példány földgömb, 25—30 példány tali abrosz, 4—500 kézi abrosz, vagy bármily mennyiségű írka, palatábla s s más egyéb tanszer van megrendelve, eziránt a községi tanítási miniszteriumnál jelentést tesz, a honnan a kívánt tárgyak megküldetése elrendeltetik.

30. §. Mihielyt az iskola fölállításához szükséges rendelkezések megtétek, az az épületet használatba, az iskolaszék által megválasztotta a tanító t törvény 136. §-a szerint, és a 132., 133., 135., 134 és 138 §-ok értelmében.

Ha az iskolai tanács későbbi (p. o. 2-3 hónap mulva) ülésező, vagy hasonló ok miatt az iskolaszék nem választathatna a 135. §-a szerint rendelt tanító, vagy választason vele egy képesített egyénet ideiglenesen, s e választást az iskolatanács intézkedéseivel (a tanfelfügglő) hagyja jóvá.

Hol felekezeti iskola alakítottatik át községiévé, a tanfelfügglő hasson oda, hogy annak eddigi érdemest tanítójáról gondoskolván legyen a körülmények szerint vagy a községi iskolában alkalmaztatása által, vagy ugy, hogy a felekezet, akár a község kártyólistáján neki, mig más állomást szerelhet, vagy végre a hosszas szolgálatban elagottak nyugdíjazta sanak. Ily esetekben, ha szükséges, a kormányhoz is tegyen jelentést.

31. §. A községi iskola létrejötté után is szigorúan ügyel, hogy az iskolaszék törvényszabta kötelesegeket állandóul hűen teljesítsék, s szemmel tartja, hogy az iskolaszék számára kibocsátott miniszteri utasítás szerint pontosan eljárjanak-e?

Jelesen: a) Nyilvántartják-e mind a tanköteles, mind a tényleg iskolába járó gyermekeket? készítnek-e róluk hű és rendszer kimutatást?

b) Szükség-e a mulasztási napló kivonata szerint összeállított iskolát mulasztó gyermekek névjegyzékét s kijegyzi ebből a miniszter által kiadott rendtartási szabályokba foglalt utasítás értelmében, alapos oknál fogva hány gyermek mentetett föl; a 4 ik §. értelmében mulasztásért hány szülő vagy gyám intéttet és büntetett; beszédette-e szorgalmasan e büntetésből befolyó bírságot, és ez mire fordítottat.

Utánéz, hogy az iskolaszék pontosan feljelenítik-e nála azokat, kik a negyszeri büntetés után sem áratják gyermekeiket iskolába, tehát a kiknek gyermekei mellé külön gyám rendelendő?

c) Hogy a helyi körülmények szerint a 29. §. értelmében elkülönítette-e a leányokat a fiú-gyermekektől.

d) Az iskola látogatási naplójában megvizsgálja, a 121. §-s szerint bentkint jelent-e meg az iskolai széknek egy egy tagja az iskolában és az iskolai széknek kiadott utasítás szerint eljár-e tisztében, vagyis az iskolai tanítóra rendtartásra és a gyermekek fegyelmzésére a tanítóval közreműködve fellügglő-e?

e) Megtartotta-e az iskolai szék havi gyűléseit, s vezettet-e ezekről rendszeres jegyzőkönyvet; szigorúan örködté-e az évi tanulási időszak pontos megtartása felett s helyesen szabta-e ki a szünetidő s megjelenik-e testületileg a nyilvános vizsgákon?

f) Felfügglő-e a tanító erkölcsi magaviseletére s gondoskodik-e annak fizetése pontos kiszolgáltatásáról? g) Rendben és jó karban tartatja-e a gondnok által az iskola épületét, burtorzatait; van-e kellőleg gondoskodva a szellőztetéséről, tétben a fűtésről s állandóan a csinoságról és a tisztaságról.

h) Gondoskodik-e az ismétülő iskolai tanfolyamnak a törvény 48., 50. és 52. §-ai szerint szabályszert megtartásáról.

A hanyag iskolai székeket, vagy azoknak egyes tagjait köteleseggük teljesítésére sorozta. (Folyt. köv.)

Külföldi események.

Párisból írják f. hó 20-ról: Császári rendelettel Schneider a törvényhozó testület elnökévé, David Jeromos, Leroux Alfred és du Miral alelnökké nevezettek.

A hivatalos lap azonföül más rendeletet közöl, melylyel David Jeromos a becsületrend főtisztjévé nevezetik.

A „Consolidandó“ üléseiben foglalkozand, a ház ezen felétette; noha 59 sítettett.

A „Patri“ visszaternek a lebbi időkre la auvaisi utjáró császárt nem fe bezédet tartat.

E helyetani a franciaiz vényhozó testmely az ország lönböző nemz.

Mint a „neti titkára, O lap egyáltalán ee“ e tárgyba azt mondják, gyógyfűtdőn czélt tulajdon két versio egy.

A f-ancz tározások meg a „Nor“ hogy az angol heimszaven ha idejűl azon kel a „félhiva eseményt kísé.

„A Patri“ nak alapos ok seben szemmel nagy mértékbe dikikötő alapí előtt az egyetl atlanti oceanba Imetelvény.

rint, ha már eg rosországy irány gyék, mely sa Csattanó.

mellett a fenn ismeretei tárha Wilhelmshaven.

Az új sp sok 19-én a co sok is democ figyelmet érde idézhet elő.

Igaz ugyasági párt nevé mány és törvén éreására töreked eszközkalkal látok közt mara ja felmentve ér az alkotmányra sára czélzó hat nének; ily eset nek tartának a megvédeni.

Figyelem felhívást okozó van a regnessé jául veti fel ma Prim b.

helyiséget meg értüllett Piere mire Prim kú nai e tekintet ellenben fentarcskit megtaga sonló értelemba, miszerint az esküt követe publikán ayunt nem fognak há a nagy köztár egyuralmi rend elemet képez e talma önálló rólra napra növe érdemel, a mit-republican szö jelentenek. Mik éjszaki tartomgy Cordovára, Estramadura, étosában, ugy itt mely folytonos Elnöke M e r i.

A fiók eg voechea R mindketten mi

A castilia szövetségi gytlotta elnökül, de zenhárom régi t az felénél több hoz, — oly köfennállása iránt

Emitteteten azon ülésben, vizsgálo bizotts az írásbeli bizon — ugymond — levéltárában az

Table with multiple columns: Pesti árú- és értéktáza, Gabna-árak, Hivatalos jegyzékek, and various market prices for goods and currencies.

HIRDETÉSEK

POPP J. G. gyakorló fogorvos urnak, Bécsben, Stadt, Bognergasse Nr. 2. Advertisement for a dentist with contact information and services.

PAGLIANO SZÖRP. Valódi Giergl Istvánnál, Deákutca 6. sz. Advertisement for Pagliano's medicinal wine, featuring a portrait of István Giergl and detailed text about its benefits.

ERŐSÍTŐ-ITAL. Advertisement for a strengthening beverage, including a list of names and a testimonial from Hoff János.

Az életerőnek fentartása a valódi HOFF-féle egészségi malátakivonati-sör által... Advertisement for Hoff's malt extract beer, featuring a testimonial from Dr. Wutheri Mederer and product details.

Vertical text on the right edge of the page, including page numbers and fragments of other advertisements.